

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

13. září 2018*

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Hranice, azyl a přistěhovalectví – Postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany – Směrnice 2011/95/EU – Článek 17 – Vyloučení ze statusu doplňkové ochrany – Důvody – Odsouzení za vážný zločin – Určení závažnosti na základě trestu, který lze uložit podle vnitrostátního práva – Přípustnost – Nutnost individuálního posouzení“

Ve věci C-369/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správní a pracovněprávní soud v Budapešti, Maďarsko) ze dne 29. května 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 16. června 2017, v řízení

Shajin Ahmed

proti

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, A. Rosas (zpravodaj), C. Toader, A. Prechal, a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Shajina Ahmeda G. Győzőm, úgyvéd,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehérem a G. Koósem, jakož i M. M. Tátrai, jako zmocněnci,
- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jakož i A. Brabcovou, jako zmocněnci,
- za francouzskou vládu E. Armoët a E. de Moustier, jakož i D. Colasem, jako zmocněnci,
- za nizozemskou vládu M. H. S. Gijzen a M. K. Bulterman, jako zmocněnkyněmi,

* Jednací jazyk: maďarština.

– za Evropskou komisi A. Tokárem a M. Condou-Durande, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Shajinem Ahmedem, afgánským státním příslušníkem, a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Úřad pro přistěhovalectví a azyl, Maďarsko), dříve Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost, Maďarsko) (dále jen „Úřad“), jehož předmětem je zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu předložené S. Ahmedem ze strany Úřadu.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Úmluva o právním postavení uprchlíků, která byla podepsána dne 28. července 1951 v Ženevě [*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954. Tato úmluva byla doplněna a změněna Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků, který byl uzavřen v New Yorku dne 31. ledna 1967 a vstoupil v platnost dne 4. října 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“).
- 4 Článek 1 této úmluvy poté, co v oddílu A zejména definuje pojem „uprchlík“, v oddílu F stanoví:
„Ustanovení této úmluvy se nevztahují na žádnou osobu, o níž jsou vážné důvody se domnívat, že
a) se dopustila zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti, ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;
b) se dopustila vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než jí bylo povoleno se tam usadit jako uprchlík;
c) je vinna činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Spojených národů.“

Unijní právo

- 5 Článek 78 odst. 1 a 2 SFEU stanoví:
„1. [Evropská u]nie vyvíjí společnou politiku týkající se azylu, doplňkové ochrany a dočasné ochrany s cílem poskytnout každému státnímu příslušníkovi třetí země, který potřebuje mezinárodní ochranu, přiměřený status a zajistit dodržování zásady nenavracení. Tato politika musí být v souladu s [Ženevskou úmluvou] a ostatními příslušnými smlouvami.

2. Pro účely odstavce 1 přijímají Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem opatření týkající se společného evropského azylového systému, který obsahuje:

- a) jednotný azylový status pro státní příslušníky třetích zemí platný v celé Unii;
- b) jednotný status doplňkové ochrany pro státní příslušníky třetích zemí, kteří, aniž by získali evropský azyl, potřebují mezinárodní ochranu;

[...]“

6 Směrnicí 2011/95, která byla přijata na základě čl. 78 odst. 2 písm. a) a b) SFEU, byla zrušena směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. 2004, L 304, s. 12; Zvl. vyd. 19/07, s. 96).

7 Body 3, 4, 8, 9, 12, 23, 24, 33 a 39 odůvodnění směrnice 2011/95 znějí takto:

„(3) Evropská rada se na zvláštním zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 dohodla, že bude pracovat na vytvoření společného evropského azylového systému, založeného na úplném uplatňování a začlenění [Ž]enevské [ú]mluvy [...]

(4) Ženevská úmluva [...] [je] základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků.

[...]

(8) V Evropském paktu o přistěhovalectví a azylu, přijatém ve dnech 15. a 16. října 2008, Evropská rada konstatovala, že stále přetrvávají značné rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o poskytování ochrany a o její formy, a vyzvala k přijetí nových iniciativ pro dokončení zavedení společného evropského azylového systému, které je stanoveno v Haagském programu [jež přijala Evropská rada dne 4. listopadu 2004 a který stanoví cíle, jichž má být v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva dosaženo v období 2005 až 2010], čímž bude zaručena vyšší úroveň ochrany.

(9) Ve Stockholmském programu [přijatém v roce 2010] Evropská rada potvrdila svůj závazek dostat cíle, jímž je vytvořit v souladu s článkem 78 [SFEU] nejpozději do roku 2012 společný prostor ochrany a solidarity založený na společném azylovém řízení a jednotném statusu osob, jimž byla poskytnuta mezinárodní ochrana.

(12) Hlavním cílem této směrnice je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti [pro určování] osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, a na druhé straně zajistit minimální úroveň výhod poskytovaných uvedeným osobám ve všech členských státech.

[...]

(23) Je třeba stanovit normy pro definici a obsah postavení uprchlíka, a aby sloužily jako vodítko pro příslušné vnitrostátní orgány členských států při uplatňování Ženevské úmluvy.

(24) Je nezbytné zavést společná kritéria uznávání žadatelů o azyl jako uprchlíků ve smyslu článku 1 Ženevské úmluvy.

[...]

(33) Je nezbytné stanovit také normy pro definici a obsah statusu doplňkové ochrany. Doplňková ochrana by měla být doplňkovou a dodatečnou k ochraně uprchlíků zakotvené v Ženevské úmluvě.

[...]

(39) V reakci na výzvu vyslovenou Stockholmským programem ke stanovení jednotného statusu pro uprchlíky nebo osoby mající nárok na doplňkovou ochranu a s výjimkou nutných a objektivně odůvodněných případů by osobám, které mají nárok na status doplňkové ochrany, měla být udělena stejná práva a výhody, jaké podle této směrnice náleží uprchlíkům, a měly by se na ně vztahovat stejné podmínky způsobilosti.“

8 Článek 2 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí

a) ‚mezinárodní ochranou‘ postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g);

[...]

f) ‚osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu‘ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;

g) ‚statusem doplňkové ochrany‘ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu;

[...]“

9 Součástí kapitoly III uvedené směrnice, nadepsané „Podmínky pro získání postavení uprchlíka“, je článek 12, nadepsaný „Vyloučení“, který v odst. 2 a 3 uvádí:

„2. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou vyloučeni z postavení uprchlíka, existují-li závažné důvody se domnívat, že

a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;

b) se dopustili vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než byli uznáni uprchlíkem, tj. před vydáním povolení k pobytu na základě přiznání postavení uprchlíka. Za vážné nepolitické zločiny lze považovat zvláště kruté činy, přestože byly údajně spáchány s politickým cílem;

c) jsou vinní činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN [, podepsané v San Franciscu dne 26. června 1945].

3. Odstavec 2 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páčání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páčání jinak účastní.“

- 10 Článek 14, nadepsaný „Odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení platnosti postavení uprchlíka“, jenž je součástí kapitoly IV téže směrnice, v odstavci 4 stanoví:

„Členské státy mohou odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti postavení přiznaného uprchlíkovi vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem, jestliže

- a) existují dostatečné důvody k tomu, aby byl považován za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází;
 - b) jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu.“
- 11 V kapitole V, nadepsané „Podmínky pro získání nároku na doplňkovou ochranu“ směrnice 2011/95, je uveden článek 17, nadepsaný „Vyloučení“, podle kterého:

„1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti nemají nárok na doplňkovou ochranu, existují-li vážné důvody se domnívat, že

- a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;
- b) se dopustili vážného zločinu;
- c) jsou vinní činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN;
- d) představují nebezpečí pro společnost nebo pro bezpečnost členského státu, ve kterém se nachází.

2. Odstavec 1 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páčání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páčání jinak účastní.

3. Členské státy mohou vyloučit státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti z možnosti získat doplňkovou ochranu, pokud před svým přijetím v dotyčném členském státě spáchali jeden nebo více zločinů, na které se odstavec 1 nevztahuje a za které lze uložit trest odnětí svobody, kdyby byl spáchán v dotyčném členském státě, a pokud dotyčná osoba opustila svou zemi původu pouze proto, aby se vyhnula trestům za uvedené zločiny.“

Maďarské právo

- 12 Podle § 8 menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (zákon č. LXXX z roku 2007 o azylu) (*Magyar Közlöny* 2007/83, dále jen „zákon o azylu“) platí, že:

„1. Za uprchlíka nelze uznat cizince, na nějž se uplatní jeden z důvodů pro vyloučení obsažený v čl. 1 oddílech D, E nebo F Ženevské úmluvy.

2. Pro účely použití čl. 1 oddílu F písm. b) Ženevské úmluvy se „vážným nepolitickým zločinem“ rozumí veškeré činy, u nichž v okamžiku spáchání – s přihlédnutím k veškerým okolnostem, mezi něž patří záměr daného zločinu, důvody k jeho spáchání, způsob, jakým byl spáchán, jakož i použité či zamýšlené prostředky – převládla obecná povaha činu nad politickou a za nějž se podle maďarského práva ukládá trest odnětí svobody na dobu pěti a více let.“

13 Podle § 11 odst. 3 tohoto zákona:

„Úřad příslušný v oblasti azylu odejme postavení uprchlíka v případě, že je uprchlík odsouzen pravomocným rozsudkem za spáchání zločinu, za nějž se podle zákona ukládá trest odnětí svobody na dobu pěti a více let.“

14 V § 15 uvedeného zákona, který upravuje důvody pro vyloučení přiznání doplňkové ochrany, se stanoví:

„Doplňková ochrana se nepřiznává cizinci,

- a) pokud existují závažné důvody se domnívat, že tento cizinec
 - aa) se dopustil zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů;
 - ab) se dopustil zločinu, za nějž se podle maďarského práva ukládá trest odnětí svobody na dobu pěti a více let;
 - ac) je vinen činy, které jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů;
- b) svým pobytem na území Maďarska ohrožuje bezpečnost státu.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

15 Shajinu Ahmedovi bylo přiznáno postavením uprchlíka rozhodnutím Úřadu ze dne 13. října 2000 z důvodu nebezpečí pronásledování v zemi jeho původu, jelikož jeho otec byl vysokým důstojníkem Nadžibulláhova režimu.

16 Později bylo v Maďarsku proti S. Ahmedovi zahájeno trestní řízení, v rámci kterého požádal o to, aby byl konzulát Afghánské islámské republiky plně informován o jeho osudu.

17 Úřad dospěl na základě žádosti S. Ahmeda o ochranu, se kterou se dobrovolně obrátil na zemi svého původu, k závěru, že nebezpečí pronásledování pominulo, a z vlastního podnětu zahájil v roce 2014 řízení o přezkumu jeho postavení uprchlíka.

18 Konečným rozsudkem ze dne 21. května 2014 Fővárosi Ítéltábla (Krajský odvolací soud v Budapešti, Maďarsko) odsoudil S. Ahmeda za pokus o zabití k dvouletému trestu odnětí svobody a k čtyřletému trestu zbavení občanských práv. Rozsudkem ze dne 14. července 2014 odsoudil Budapest Környéki Törvényszék (Soud pro Budapešť – aglomeraci, Maďarsko) S. Ahmeda za pokus o vydírání k čtyřletému trestu odnětí svobody a tříletému trestu zbavení občanských práv.

19 Rozhodnutím ze dne 4. listopadu 2014 odňal Úřad S. Ahmedovi podle § 11 odst. 3 zákona o azylu postavení uprchlíka.

20 Dne 30. června 2015 předložil S. Ahmed novou žádost o přiznání postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany, kterou Úřad zamítl rozhodnutím ze dne 9. prosince 2015.

21 Shajin Ahmed napadl uvedené rozhodnutí žalobou k Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správní a pracovněprávní soud v Budapešti, Maďarsko). Tento soud této žalobě vyhověl a uložil Úřadu zahájit nové správní řízení.

22 V rámci tohoto nového řízení Úřad rozhodnutím ze dne 10. října 2016 zamítl žádost S. Ahmeda, pokud jde o přiznání postavení uprchlíka i statusu doplňkové ochrany, přičemž konstatoval existenci překážky navrácení. Úřad měl za to, že S. Ahmedovi nelze poskytnout doplňkovou ochranu, neboť je dán důvod

pro vyloučení ve smyslu zákona o azylu, jelikož se dopustil zločinu, za nějž se podle maďarského práva ukládá trest odnětí svobody na dobu pěti a více let. Za tímto účelem Úřad přihlédl k odsouzením S. Ahmeda, jak vyplývají z rozsudků uvedených v bodě 18 tohoto rozsudku.

- 23 Shajin Ahmed podal proti tomuto rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkalo zamítnutí jeho žádosti o přiznání statusu doplňkové ochrany ze strany Úřadu, žalobu k předkládajícímu soudu, Fővárosi Közigazgatási a Munkaügyi Bíróság (Správní a pracovněprávní soud v Budapešti).
- 24 Shajin Ahmed má za to, že vnitrostátní právní úprava tím, že stanoví jako důvod pro vyloučení z tohoto statusu spáchání zločinu, za nějž lze podle maďarského práva uložit trest odnětí svobody na dobu pěti let, zbavuje jakékoli posuzovací pravomoci správní orgány odpovědné za vyřízení jeho žádosti, jakož i soudy odpovědné za přezkum legality rozhodnutí těchto orgánů. Výraz „se dopustili vážného zločinu“, který vyplývá z čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95, jenž stanoví důvody pro vyloučení z tohoto statusu, přitom zahrnuje povinnost posoudit všechny okolnosti daného jednotlivého případu.
- 25 Předkládající soud uvádí, že podle maďarské právní úpravy je totéž kritérium, tj. odsouzení za to, že „se dopustil zločinu, za nějž se podle maďarského práva ukládá trest odnětí svobody na dobu pěti a více let“, základem jak pro odnětí postavení uprchlíka, jak je stanoveno v § 11 odst. 3 azylového zákona, tak pro vyloučení ze statusu doplňkové ochrany, jak vyplývá z § 15 písm. a) bodu ab) tohoto zákona. Naproti tomu směrnice 2011/95 stanoví různá kritéria v závislosti na tom, zda se jedná o odnětí postavení uprchlíka nebo o vyloučení ze statusu doplňkové ochrany.
- 26 V tomto ohledu předkládající soud v souvislosti s odnětím postavení uprchlíka zdůrazňuje, že čl. 14 odst. 4 písm. b) směrnice 2011/95 stanoví jako kritérium odsouzení dotčené osoby za „zvláště závažný“ trestný čin, z čehož vyplývá, že odsouzená osoba jasně představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu, zatímco podle čl. 17 odst. 1 písm. b) této směrnice se vyloučení nároku na doplňkovou ochranu zakládá na spáchání „vážného zločinu“, což předpokládá, že činy, jichž se daná osoby dopustila, jsou méně závažné než ty, které jsou uvedeny v čl. 14 odst. 4 písm. b) uvedené směrnice.
- 27 Předkládající soud se domnívá, že kritérium použité v maďarském právu, jež spočívá v zohlednění délky trvání trestu, který lze uložit, není takové povahy, aby umožnilo posouzení závažnosti skutečně spáchaného trestného činu.
- 28 Definování pojmu „vážný zločin“ pouze na základě trestu, který lze uložit, vede totiž k tomu, že za vážné budou automaticky uznány všechny trestné činy, za něž lze podle maďarského práva uložit trest odnětí svobody na dobu pěti a více let, včetně trestných činů, za které by maximální trest mohl být trest odnětí svobody na dobu pěti let. Kromě toho důvod pro vyloučení vycházející z trestu, který lze uložit, nemůže zohlednit skutečnost, že výkon trestu může být pozastaven.
- 29 Podle předkládajícího soudu přitom výrazy použité v čl. 14 odst. 4 a čl. 17 odst. 1 směrnice 2011/95 předpokládají pečlivé posouzení všech okolností daného jednotlivého případu, jakož i rozhodnutí trestního soudu v daném případě.
- 30 Předkládající soud se proto domnívá, že je nutné vyjasnit výklad čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95, který se týká vyloučení ze statusu doplňkové ochrany, zejména s ohledem na výklad Soudního dvora, pokud jde o čl. 12 písm. odst. 2 písm. b) a c) směrnice 2004/83, nyní čl. 12 odst. 2 písm. b) a c) směrnice 2011/95, který se týká vyloučení z postavení uprchlíka, v rozsudku ze dne 9. listopadu 2010, B a D (C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 87), podle kterého může příslušný orgán dotyčného členského státu použít toto ustanovení teprve poté, co pro každý jednotlivý případ provede posouzení jemu známých konkrétních skutečností za účelem určení, zda existují závažné důvody se domnívat, že činy spáchané dotyčným, který kromě toho splňuje kritéria pro získání postavení uprchlíka, spadají pod jeden z těchto dvou případů vyloučení stanovených v uvedeném ustanovení.

- 31 Za těchto podmínek se Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správní a pracovněprávní soud v Budapešti) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Má být výraz ‚se dopustili vážného zločinu‘, který je uveden v čl. 17 odst. 1 písm. b) [směrnice 2011/95], chápán v tom smyslu, že za jediné kritérium pro posouzení toho, zda se žadatel dopustil trestného činu, který jej může vyloučit z nároku na doplňkovou ochranu, může být považován trest, který lze za daný trestný čin uložit podle právních předpisů daného členského státu?“

K předběžné otázce

- 32 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které se žadatel o doplňkovou ochranu považuje za osobu, která „se [dopustila] vážného zločinu“ ve smyslu tohoto ustanovení, což jej může vyloučit z nároku na takovou ochranu, pouze na základě trestu, který lze za daný trestný čin uložit podle práva tohoto členského státu.
- 33 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že pojem „vážný zločin“ uvedený v čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 není v této směrnici definován a tato směrnice ani výslovně neodkazuje na vnitrostátní právo za účelem určení jeho smyslu a dosahu.
- 34 Totéž platí pro pojem „zvlášť závažný trestný čin“ uvedený v čl. 14 odst. 4 písm. b) směrnice 2011/95 týkající se odnětí postavení uprchlíka a pojem „vážný nepolitický zločin“ uvedený v čl. 12 odst. 2 písm. b) této směrnice, který se týká vyloučení z postavení uprchlíka.
- 35 Česká a maďarská vláda mají za to, že jelikož unijní normotvůrce pojem „vážný zločin“ v kontextu žádostí o mezinárodní ochranu nedefinoval, přísluší tento pojem definovat zákonodárcům jednotlivých členských států. Shajin Ahmed, francouzská a nizozemská vláda, jakož i Evropská komise naopak tvrdí, že v kontextu žádostí o mezinárodní ochranu musí být tento pojem vykládán s ohledem na cíle a obecné zásady unijního práva použitelné na uprchlíky a že čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 musí být tudíž vykládán ve světle Ženevské úmluvy, a zejména jejího čl. 1 oddílu F písm. b), a článku 12 odst. 2 písm. b) této směrnice, který v zásadě přebírá obsah posledně uvedeného ustanovení.
- 36 V tomto ohledu je třeba především připomenout, že v souladu s požadavky jak jednotného použití unijního práva, tak zásady rovnosti musí být výrazy ustanovení tohoto práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení svého smyslu a dosahu, zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Unii, přičemž tento výklad je třeba provést s přihlédnutím zejména ke kontextu tohoto ustanovení a k cíli sledované právní úpravou, jehož je součástí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. července 2016, JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, body 35 až 37; ze dne 26. července 2017, Ouhrami, C-225/16, EU:C:2017:590, bod 38, a ze dne 12. dubna 2018, A a S, C-550/16, EU:C:2018:248, bod 41).
- 37 Z bodu 12 odůvodnění směrnice 2011/95 přitom vyplývá, že jedním z jejích hlavních cílů je zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro určování osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují. Dále z čl. 78 odst. 1 SFEU vyplývá, že společná politika týkající se azylu, doplňkové ochrany a dočasné ochrany, kterou Unie vyvíjí s cílem poskytnout každému státnímu příslušníkovi třetí země, který potřebuje mezinárodní ochranu, přiměřený status a zajistit dodržování zásady nenavracení, musí být v souladu s Ženevskou úmluvou.
- 38 V tomto kontextu je třeba uvést, že stejně jako směrnice 2004/83 upravuje směrnice 2011/95 v rámci institutu „mezinárodní ochrany“ dva odlišné režimy ochrany, a to právní postavení uprchlíka na jedné straně a status doplňkové ochrany na straně druhé (pokud jde o směrnici 2004/83, viz rozsudek ze dne 8. května 2014, N., C-604/12, EU:C:2014:302, bod 26).

- 39 Jak plyne z bodů 6 a 33 odůvodnění směrnice 2011/95, doplňková ochrana by měla být doplňkovou k ochraně uprchlíků zakotvené v Ženevské úmluvě (rozsudek ze dne 1. března 2016, Alo a Osso, C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 31).
- 40 Z bodů 4, 23 a 24 odůvodnění směrnice 2011/95 vyplývá, že Ženevská úmluva je základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků a ustanovení této směrnice o podmínkách pro přiznání postavení uprchlíka, jakož i o obsahu tohoto postavení byla přijata jako vodítko pro příslušné orgány členských států při uplatňování této úmluvy na základě společných pojmů a kritérií (rozsudek ze dne 1. března 2016, Alo a Osso, C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 28, jakož i citovaná judikatura).
- 41 Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že výklad ustanovení této směrnice, stejně jako směrnice 2004/83, tedy musí být prováděn ve světle obecné systematiky a účelu této směrnice, s ohledem na Ženevskou úmluvu a ostatní příslušné smlouvy uvedené v čl. 78 odst. 1 SFEU (rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 78; ze dne 1. března 2016, Alo a Osso, C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 29, a ze dne 31. ledna 2017, Lounani, C-573/14, EU:C:2017:71, bod 42).
- 42 I když jsou tyto úvahy v rozsahu, v němž se týkají Ženevské úmluvy, relevantní pouze s ohledem na podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, jakož i obsah tohoto postavení, jelikož se režim stanovený touto úmluvou vztahuje pouze na uprchlíky, a nikoli na osoby, které mají nárok na status doplňkové ochrany, z bodů 8, 9 a 39 odůvodnění směrnice 2011/95 nicméně vyplývá, že unijní normotvůrce hodlal vytvořit jednotný status osob, jimž byla poskytnuta mezinárodní ochrana (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. března 2016, Alo a Osso, C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, body 31 a 32).
- 43 Pokud jde o důvody pro vyloučení ze statusu doplňkové ochrany, je třeba poznamenat, že unijní normotvůrce vycházel z pravidel platných pro uprchlíky, aby je v co největším možném rozsahu rozšířil na osoby, jež mají nárok na status doplňkové ochrany.
- 44 Obsah a struktura čl. 17 odst. 1 písm. a) až c) směrnice 2011/95 týkajícího se vyloučení z nároku na doplňkovou ochranu totiž vykazují určitou podobnost s čl. 12 odst. 2 písm. a) až c) této směrnice, jenž se týká vyloučení z postavení uprchlíka a sám o sobě v podstatě přebírá obsah čl. 1 oddílu F písm. a) až c) Ženevské úmluvy.
- 45 Z přípravných prací na směrnici 2011/95, stejně jako na směrnici 2004/83 (viz body 4.5 a 7 odůvodnění návrhu směrnice předloženého Komisí dne 30. října 2001 [COM(2001) 510 final] (Úř. věst. 2002, C 51 E, s. 325), jakož i z návrhu směrnice předloženého Komisí dne 21. října 2009 [COM(2009) 551 final]), ostatně vyplývá, že čl. 17 odst. 1 písm. a) až c) směrnice 2011/95 odráží úmysl unijního normotvůrce zavést důvody pro vyloučení doplňkové ochrany obdobné těm, které se vztahují na uprchlíky.
- 46 Přestože jsou tyto důvody pro vyloučení spojeny s pojmem „vážený zločin“, je rozsah působnosti důvodu pro vyloučení stanoveného v čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 nicméně širší než rozsah působnosti důvodu pro vyloučení z postavení uprchlíka stanoveného v čl. 1 oddílu F písm. b) Ženevské úmluvy a čl. 12 odst. 2 písm. b) směrnice 2011/95.
- 47 Zatímco se důvod pro vyloučení z postavení uprchlíka stanovený v posledně uvedeném ustanovení týká vážného nepolitického zločinu spáchaného mimo zemi azylu před uznáním dotčené osoby uprchlíkem, důvod pro vyloučení z doplňkové ochrany stanovený v čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 se totiž obecně vztahuje na vážný zločin, a proto není omezen ani geograficky, ani časově, ani pokud jde o povahu dotčených trestných činů.
- 48 Je nutné připomenout, že v rozsudku ze dne 9. listopadu 2010, B a D (C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 87), Soudní dvůr konstatoval, že ze znění čl. 12 odst. 2 písm. b) a c) směrnice 2004/83, nyní čl. 12 odst. 2 písm. b) a c) směrnice 2011/95, vyplývá, že příslušný orgán dotyčného

členského státu může toto ustanovení použít teprve poté, co pro každý jednotlivý případ provede posouzení jemu známých konkrétních skutečností za účelem určení, zda existují závažné důvody se domnívat, že činy spáchané dotyčným, který kromě toho splňuje kritéria pro získání postavení uprchlíka, spadají pod jeden z těchto dvou případů vyloučení stanovených v uvedeném ustanovení.

- 49 Z toho vyplývá, že každému rozhodnutí o vyloučení osoby z postavení uprchlíka musí předcházet úplné přezkoumání všech okolností jeho individuálního případu a nemůže být přijato automaticky (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, body 91 a 93).
- 50 Takový požadavek je třeba přenést na rozhodnutí o vyloučení z doplňkové ochrany.
- 51 Stejně jako u důvodů pro vyloučení z postavení uprchlíka je totiž účelem důvodů pro vyloučení ze statusu doplňkové ochrany vyloučit z tohoto statusu osoby považované za nehodné ochrany, která je s tímto statutem spojena, a zachovat důvěryhodnost systému společného evropského azylového režimu, který zahrnuje jak sblížení pravidel o uznávání uprchlíků a o obsahu postavení uprchlíka, tak opatření týkajících se doplňkových forem ochrany, která poskytují odpovídající status všem osobám vyžadujícím takovou ochranu (pokud jde o směrnici 2004/83 a postavení uprchlíka, v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, body 104 a 115).
- 52 Je třeba uvést, že čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 umožňuje vyloučit osobu z nároku na status doplňkové ochrany pouze tehdy, existují-li „vážné důvody“ se domnívat, že se dopustila vážného zločinu. Toto ustanovení stanoví důvod pro vyloučení, který představuje výjimku z obecného pravidla stanoveného v článku 18 směrnice 2011/95, a proto vyžaduje restriktivní výklad.
- 53 Podle předkládajícího soudu však zákon o azylu automaticky kvalifikuje jako vážný zločin všechny trestné činy, za něž lze podle maďarského práva uložit trest odnětí svobody na dobu pěti a více let.
- 54 Komise správně uvádí, že tato kvalifikace může pokrývat širokou škálu jednání s různou mírou závažnosti. Podle Komise je přitom nezbytné, aby příslušný vnitrostátní orgán nebo soud rozhodující o žádosti o doplňkovou ochranu mohl přezkoumat na základě jiných kritérií, než je kritérium trestu, který lze uložit, zda trestný čin spáchaný žadatelem, který jinak splňuje kritéria pro získání statusu doplňkové ochrany, je natolik závažný, že musí vést k zamítnutí jeho žádosti o mezinárodní ochranu.
- 55 V tomto ohledu je nutné zdůraznit, že i když kritérium trestu, který lze uložit podle trestního práva dotyčného členského státu je zvláště důležité pro posouzení závažnosti trestného činu, který odůvodňuje vyloučení z doplňkové ochrany podle čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95, příslušný orgán dotyčného členského státu může použít důvod pro vyloučení stanovený v tomto ustanovení teprve poté, co pro každý jednotlivý případ provede posouzení jemu známých konkrétních skutečností za účelem určení, zda existují závažné důvody se domnívat, že činy spáchané dotyčným, který jinak splňuje kritéria pro získání požadovaného statusu, spadají pod tento důvod pro vyloučení (*per analogiam* viz rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 87, a ze dne 31. ledna 2017, Lounani, C-573/14, EU:C:2017:71, bod 72).
- 56 Tento výklad je podpořen zprávou Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) z ledna 2016, nazvanou „Vyloučení: články 12 a 17 kvalifikační směrnice (2011/95/EU)“, která v bodě 3.2.2, jenž se týká čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95, doporučuje, aby se závažnost trestného činu, na základě kterého může být osoba vyloučena z doplňkové ochrany, posuzovala s ohledem na více kritérií, jako je zejména povaha dotčeného aktu, způsobená újma, forma řízení použitá za účelem zahájení stíhání, povaha trestu, který lze uložit, a zohlednění otázky, zda většina soudů rovněž považuje tento čin za vážný zločin. EASO v tomto ohledu odkazuje na některá rozhodnutí přijatá nejvyššími soudy členských států.

- 57 Podobná doporučení jsou obsažena v Příručce postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků podle Úmluvy z roku 1951 a Protokolu z roku 1967 o právním postavení uprchlíků [Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), 1992, body 155 až 157].
- 58 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které se žadatel o doplňkovou ochranu považuje za osobu, která „se [dopustila] vážného zločinu“ ve smyslu tohoto ustanovení, což jej může vyloučit z nároku na takovou ochranu, pouze na základě trestu, který lze za daný trestný čin uložit podle práva tohoto členského státu. Příslušnému vnitrostátnímu orgánu nebo soudu, který rozhoduje o žádosti o doplňkovou ochranu, přísluší posoudit závažnost dotčeného trestného činu na základě úplného přezkoumání všech okolností daného jednotlivého případu.

K nákladům řízení

- 59 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 17 odst. 1 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, musí být vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které se žadatel o doplňkovou ochranu považuje za osobu, která „se [dopustila] vážného zločinu“ ve smyslu tohoto ustanovení, což jej může vyloučit z nároku na takovou ochranu, pouze na základě trestu, který lze za daný trestný čin uložit podle práva tohoto členského státu. Příslušnému vnitrostátnímu orgánu nebo soudu, který rozhoduje o žádosti o doplňkovou ochranu, přísluší posoudit závažnost dotčeného trestného činu na základě úplného přezkoumání všech okolností daného jednotlivého případu.

Podpisy.